HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

30 iunie 2011 *

În cauza C-388/09,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Bundessozialgericht (Germania), prin decizia din 22 aprilie 2009, primită de Curte la 2 octombrie 2009, în procedura

Joao Filipe da Silva Martins

împotriva

Bank Betriebskrankenkasse – Pflegekasse,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul J. N. Cunha Rodrigues, președinte de cameră, domnii A. Arabadjiev, U. Lõhmus și A. Ó Caoimh (raportor) și doamna P. Lindh, judecători,

* Limba de procedură: germana.

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 octombrie 2010,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru domnul da Silva Martins, de G. Krutzki, Rechtsanwalt;

— pentru Bank Betriebskrankenkasse – Pflegekasse, de T. Henz, Rechtsanwalt, și de doamna S. Klein;

— pentru guvernul german, de domnii J. Möller și C. Blaschke, în calitate de agenți;

— pentru guvernul ceh, de domnul M. Smolek, în calitate de agent;

— pentru guvernul portughez, de domnul L. Inez Fernandes și de doamna E. Silveira, în calitate de agenți;

— pentru guvernul Regatului Unit, de doamna H. Walker, în calitate de agent, asistată de domnul T. Ward, barrister;

— pentru Comisia Europeană, de domnul V. Kreuschitz, în calitate de agent,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 13 ianuarie 2011,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 27 și 28 din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 de aplicare a regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996 (JO 1997, L 28, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 4, p. 35), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1386/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iunie 2001 (JO L 187, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 51, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1408/71”), precum și a articolelor 39 CE și 42 CE.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul da Silva Martins, pe de o parte, și Bank Betriebskrankenkasse – Pflegekasse (denumită în continuare „Bank BKK”), pe de altă parte, având ca obiect afilierea facultativă continuă a domnului da Silva Martins la asigurarea germană pentru dependență, precum și dreptul la o alocație germană de dependență.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Regulamentul nr. 1408/71 a fost adoptat în temeiul articolului 51 din Tratatul CEE (devenit articolul 51 din Tratatul CE, devenit, la rândul său, după modificare, articolul 42 CE, în prezent articolul 48 TFUE).

4 Astfel cum se arată în al doilea și în al patrulea considerent ale Regulamentului nr. 1408/71, obiectivul acestuia este garantarea liberei circulații a lucrătorilor salariați și a lucrătorilor care desfășoară activități independente în Uniunea Europeană, cu respectarea caracteristicilor speciale ale legislațiilor naționale de securitate socială.

5 În acest scop, astfel cum rezultă din al cincilea, al șaselea și al zecelea considerent ale regulamentului menționat, acesta reține ca principiu egalitatea de tratament a lucrătorilor, în conformitate cu diferitele legislații naționale, și urmărește garantarea egalității de tratament pentru toți lucrătorii angajați pe teritoriul unui stat membru, precum și evitarea penalizării lucrătorilor care își exercită dreptul la liberă circulație.

6 Pentru a se evita situațiile de suprapunere a legislațiilor naționale aplicabile și complicațiile care ar putea rezulta din acestea, al optulea considerent al Regulamentului nr. 1408/71 prevede că dispozițiile acestui regulament încearcă să încadreze persoanele interesate, în principiu, în regimul de securitate socială al unui singur stat membru.

7 Dispozițiile generale ale Regulamentului nr. 1408/71 figurează la articolele 1-12 din titlul I din acesta.

8 Articolul 1 din Regulamentul nr. 1408/71 prevede că, în sensul acestui regulament:

„(a) «lucrător salariat» și «lucrător care desfășoară o activitate independentă» înseamnă:

(i) orice persoană care este asigurată, în baza unei asigurări obligatorii sau facultative continue, pentru unul sau mai multe riscuri acoperite de ramurile unui regim de securitate socială pentru lucrători salariați și lucrători care desfășoară activități independente ori printr-un regim special pentru funcționari;

[...]

(h) « reședință» înseamnă ședere permanentă;

[...]

(o) «instituție competentă» înseamnă:

(i) instituția la care persoana respectivă este asigurată la data solicitării prestației

sau

(ii) instituția de la care persoana respectivă are dreptul sau ar avea dreptul să primească prestații dacă aceasta sau unul sau mai mulți membri de familie ai acesteia ar avea reședința pe teritoriul statului membru unde se află instituția

[...];

(p) «instituție de la locul de reședință» și «instituție de la locul de ședere» înseamnă instituția care are competența de a acorda prestații la locul unde persoana respectivă are reședința și, respectiv, instituția care are competența de a acorda prestații la locul unde persoana respectivă locuiește, conform legislației aplicate de instituția respectivă sau, în lipsa unei astfel de instituții, instituția desemnată de autoritatea competentă din statul membru respectiv;

(q) «stat competent» înseamnă statul membru pe al cărui teritoriu se află instituția competentă;

[...]

(t) «prestații», «pensii» și «indemnizații» înseamnă toate prestațiile, pensiile și indemnizațiile, inclusiv toate elementele acestora plătibile din fonduri publice, majorările de revalorizare și alocațiile suplimentare, sub rezerva dispozițiilor titlului III, precum și prestațiile în sumă fixă care pot fi plătite în locul pensiilor sau indemnizațiilor și plățile efectuate sub forma rambursării contribuțiilor;

[...]"

9 Articolul 2 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede că acesta se aplică în special lucrătorilor salariați sau care desfășoară activități independente care au reședința pe teritoriul unuia dintre statele membre.

10 Articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71 prevede:

„Prezentul regulament se aplică tuturor legislațiilor referitoare la următoarele domenii de securitate socială:

(a) prestații de boală și de maternitate;

(b) prestații de invaliditate, [...];

(c) prestații pentru limită de vârstă;

[...]

(h) prestații familiale."

11 Articolul 9 din acest regulament, intitulat „Admiterea la asigurarea voluntară sau facultativă continuă", prevede, la alineatul (1), următoarele:

„Dispozițiile legislației oricărui stat membru care condiționează admiterea la asigurarea voluntară sau facultativă continuă de rezidența pe teritoriul statului respectiv nu sunt opozabile persoanelor care au reședința pe teritoriul altui stat membru, cu condiția ca acestea să se fi supus, în decursul activității lor profesionale anterioare, legislației primului stat, în calitate de lucrători salariați sau de lucrători care desfășoară activități independente."

12 Articolul 12 din Regulamentul nr. 1408/71, intitulat „Prevenirea cumulului de prestații", prevede, la alineatul (1), următoarele:

„Dispozițiile prezentului regulament nu pot avea ca efect conferirea sau menținerea dreptului de a beneficia de mai multe prestații de aceeași natură pentru una și aceeași perioadă de asigurare obligatorie. Cu toate acestea, această dispoziție nu se aplică prestațiilor pentru invaliditate, limită de vârstă, deces (pensii) sau boli profesionale care sunt acordate de instituțiile a două sau mai multe state membre, în conformitate cu dispozițiile articolului 41, [ale articolului] 43 alineatele (2) și (3), [ale articolelor] 46, 50 și 51 sau [ale] articolului 60 alineatul (1) litera (b)."

13 În cadrul titlului III din acest regulament, intitulat „Stabilirea legislației aplicabile”, articolul 13, intitulat „Reguli generale”, prevede:

„(1) Sub rezerva articolelor 14c și 14f, persoanele cărora li se aplică prezentul regulament se află sub incidența legislației unui singur stat membru. Această legislație se stabilește în conformitate cu dispozițiile prezentului titlu.

(2) Sub rezerva articolelor 14-17:

(a) persoana care desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru se supune legislației statului respectiv, [...]

[...]

(f) persoana căreia nu îi mai este aplicabilă legislația unui stat membru, fără ca legislația altui stat membru să îi fie aplicabilă în conformitate cu una dintre regulile stabilite în paragrafele anterioare sau în conformitate cu una dintre excepțiile sau dispozițiile speciale stabilite la articolele 14-17, face obiectul legislației statului membru pe teritoriul căruia are reședința, în conformitate exclusiv cu dispozițiile legislației respective.”

14 În cadrul aceluiași titlu, articolul 15 din regulamentul menționat, intitulat „Reguli privind asigurarea voluntară sau asigurarea facultativă continuă”, prevede:

„(1) Articolele 13-14d nu se aplică asigurării voluntare sau asigurării facultative continue, cu excepția cazului în care, în ceea ce privește una dintre ramurile prevăzute la articolul 4, într-un stat membru nu există decât un singur regim de asigurare voluntară.

(2) În cazul în care aplicarea legislației a două sau mai multe state membre determină cumulul afilierilor:

— la un regim de asigurare obligatorie și la unul sau mai multe regimuri de asigurare voluntară sau facultativă continuă, persoanei respective i se aplică numai regimul de asigurare obligatorie;

[...]

(3) Cu toate acestea, în ceea ce privește invaliditatea, limita de vârstă și decesul (pensiile), persoana respectivă se poate înscrie în regimul de asigurare voluntară sau facultativă continuă al unui stat membru chiar dacă i se aplică în mod obligatoriu legislația altui stat membru, în măsura în care acest cumul este admis explicit sau implicit în primul stat membru."

15 Astfel cum rezultă din titlul său, titlul III din Regulamentul nr. 1408/71 prevede dispoziții speciale privind diferitele categorii de prestații. Capitolul I din acest titlu este intitulat „Boala și maternitatea".

16 În cadrul secțiunii 2 a capitolului I menționat, intitulată „Lucrătorii salariați sau care desfășoară activități independente și membrii de familie ai acestora", articolul 19 din acest regulament, intitulat „Reședința într-un alt stat membru decât statul competent. Reguli generale", prevede, la alineatul (1), următoarele:

„Lucrătorul salariat sau lucrătorul care desfășoară o activitate independentă, care are reședința pe teritoriul unui stat membru, altul decât statul competent, și care

îndeplinește condițiile impuse de legislația statului competent pentru a avea dreptul la prestații […] beneficiază, în statul de reședință, de:

(a) prestații în natură acordate în numele instituției competente de instituția de la locul de reședință în conformitate cu dispozițiile legislației pe care aceasta o aplică, ca și cum ar fi asigurat la aceasta;

(b) prestații în numerar acordate de instituția competentă în conformitate cu dispozițiile legislației pe care aceasta o aplică. [...]"

17 În cadrul secțiunii 5 a capitolului I menționat, intitulată „Titularii pensiilor sau indemnizațiilor și membrii familiilor lor", articolul 27 din acest regulament, intitulat „Pensiile sau indemnizațiile datorate în temeiul legislației mai multor state, în cazul în care există dreptul la prestații în țara de reședință", are următorul cuprins:

„Titularul pensiilor sau indemnizațiilor datorate în temeiul legislației a două sau mai multe state membre, dintre care una este cea a statului membru pe al cărui teritoriu are reședința, și care are dreptul la prestații în temeiul legislației celui din urmă stat membru [...] primește [...] astfel de prestații din partea instituției de la locul de reședință și pe cheltuiala acestei instituții, ca și cum persoana respectivă ar fi titularul unei pensii sau indemnizații datorate numai în temeiul legislației celui din urmă stat membru."

18 Potrivit articolului 28 alineatul (1) din regulamentul menționat, care face parte din aceeași secțiune 5 și care este intitulat „Pensii sau indemnizații datorate în temeiul legislației unuia sau mai multor state, în cazurile în care nu există niciun drept la prestații în țara de reședință":

„Titularul unei pensii sau indemnizații datorate în temeiul legislației unui stat membru sau al pensiilor sau indemnizațiilor datorate în temeiul legislației a două sau mai multe state membre și care nu are dreptul la prestații în temeiul legislației statului membru pe al cărui teritoriu are reședința beneficiază cu toate acestea de astfel de

prestații [...] în măsura în care ar avea dreptul la acestea [...] în temeiul legislației statului membru sau cel puțin a unuia dintre statele membre competente în privința pensiilor în cazul în care are reședința pe teritoriul unui astfel de stat. Prestațiile sunt acordate în următoarele condiții:

(a) prestațiile în natură se acordă pe seama instituției menționate la alineatul (2) de instituția de la locul de reședință ca și când persoana respectivă ar fi titularul unei pensii sau indemnizații în temeiul legislației statului pe al cărui teritoriu aceasta are reședința și ar avea dreptul la astfel de prestații;

(b) prestațiile în numerar se acordă, dacă este cazul, de instituția competentă stabilită în funcție de regulile de la alineatul (2), în conformitate cu legislația pe care aceasta o aplică. Cu toate acestea, prin acord între instituția competentă și instituția de la locul de reședință, astfel de prestații pot fi acordate de cea din urmă instituție pe seama celei dintâi, în conformitate cu legislația statului competent."

Reglementarea germană

19 Articolul 3 alineatul (1) din cartea IV din Codul securității sociale (Sozialgesetzbuch IV) prevede:

„(1) Prevederile referitoare la obligația de asigurare și la dreptul de asigurare se aplică,

1. în măsura în care acestea sunt condiționate de exercitarea unei activități salariate sau independente, tuturor persoanelor care exercită una dintre aceste activități în domeniul de aplicare al prezentului cod,

2. în măsura în care acestea nu sunt condiționate de exercitarea unei activități salariate sau independente, tuturor persoanelor al căror domiciliu sau reședință obișnuită se situează în domeniul de aplicare al prezentului cod."

20 Articolul 26 din cartea XI din Codul securității sociale (Sozialgesetzbuch XI, denumită în continuare „SGB XI"), intitulat „Asigurarea continuă", are următorul cuprins:

„(1) Persoanele care nu se mai află sub incidența unui regim de asigurare obligatorie [...] și care au fost asigurate timp de cel puțin 24 de luni în decursul celor cinci ani care au precedat încetarea afilierii la regimul de asigurare sau pe durata celor 12 luni imediat anterioare încetării afilierii se pot afilia la regimul de asigurare pentru dependență, în măsura în care acestea nu intră sub incidența obligației de asigurare conform articolului 23 alineatul (1). […] Cererea trebuie să fie depusă la casa de asigurare pentru dependență competentă în termen de trei luni de la încetarea afilierii pentru situațiile descrise în prima teză [...].

(2) Persoanele care, din cauza transferului în străinătate al domiciliului sau al reședinței lor obișnuite, nu se mai află sub incidența obligației de asigurare pot, la cerere, să continue să contribuie voluntar. Cererea trebuie depusă la casa de asigurări pentru dependență la care solicitantul a fost afiliat ultima dată, în termen de cel mult o lună de la data la care a încetat obligația de asigurare. [...]"

21 Articolul 34 alineatul (1) din SGB XI prevede, cu unele excepții referitoare la perioade de ședere temporară, că dreptul la prestații se suspendă pe perioada în care asiguratul se află în străinătate.

Reglementarea portugheză

22 Potrivit deciziei de trimitere, un pensionar stabilit în Portugalia care se află într-o situație de dependență poate, în principiu, să beneficieze de prestații sociale cum ar fi, printre altele, prestații de asigurări de boală, în cadrul unui sistem finanțat printr-o contribuție socială reținută din venitul brut. Totuși, acesta nu ar avea dreptul la o alocație pentru dependență în Portugalia, întrucât sistemul de asigurări sociale portughez nu prevede prestații specifice destinate acoperirii acestui risc. Prestațiile de ajutor pentru persoanele dependente ar fi, cel mult, furnizate sub forma unor prestații în natură în cadrul unor acțiuni sociale și al asigurării de boală. În cazul unei situații de dependență durabile, sistemul portughez ar prevedea posibilitatea majorării pensiei de invaliditate.

23 În observațiile sale scrise, guvernul portughez precizează că dreptul portughez nu prevede prestații specifice destinate unor situații de dependență. Serviciul național de sănătate nu ar depinde de condițiile de asigurare, iar prestațiile în numerar acoperite de acest serviciu nu ar fi concepute pentru a răspunde unor astfel de situații. În aceste condiții, persoanele pensionate pentru limită de vârstă, invalide sau urmașii aflați în situație de dependență ar putea beneficia, în temeiul legislației portugheze, de un supliment de pensie în funcție de gradul de dependență.

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

24 Domnul da Silva Martins, născut în 1935, este resortisant portughez. După ce a lucrat o scurtă perioadă în Portugalia, acesta s-a stabilit și a lucrat în Germania. Domnul da Silva Martins a fost afiliat la Bank BKK începând din 1974 pentru asigurarea de boală și la asigurarea pentru dependență de la introducerea acesteia în Germania, în luna ianuarie 1995. Din luna septembrie 1996, acesta primește o pensie germană pentru limită de vârstă în valoare de aproximativ 700 de euro, la care se adaugă, începând din luna mai 2000, o pensie portugheză pentru limită de vârstă în valoare de aproximativ 150 de euro.

25 Din momentul în care a început să încaseze o pensie pentru limită de vârstă în Germania, domnul da Silva Martins a fost afiliat la Krankenversicherung der Rentner (Casa de Asigurări de Sănătate a Pensionarilor). Începând din luna august 2001, Bank BKK i-a acordat în natură prestații pentru dependență. Ca urmare a unei ședere în Portugalia începând de la jumătatea lunii decembrie 2001, prezentată inițial ca fiind provizorie, Bank BKK i-a acordat domnului da Silva Martins, prin decizia din 8 mai 2002, o alocație pentru dependență în valoare de 205 euro, începând de la 1 ianuarie 2002, pe care i-a plătit-o până la 31 decembrie 2002.

26 Când Bank BKK a aflat că domnul da Silva Martins făcuse o declarație de plecare definitivă din Germania la data de 31 iulie 2002, aceasta i-a reziliat afilierea la asigurarea pentru dependență, începând cu aceeași dată, printr-o decizie din 5 februarie 2003. Printr-o altă decizie, din 12 februarie 2003, aceasta i-a cerut rambursarea alocației pentru dependență deja plătite pentru lunile august-decembrie 2002, respectiv suma totală de 1 025 de euro. Prin decizia din 4 februarie 2004, aceasta a respins ca neîntemeiată contestația depusă de domnul da Silva Martins la 21 februarie 2003.

27 Sozialgericht Frankfurt am Main a admis acțiunea introdusă împotriva acestei decizii. Anulând deciziile atacate, tribunalul a constatat că, în temeiul asigurării facultative continue, domnul da Silva Martins era încă afiliat la Bank BKK, care, prin urmare, trebuia să îi acorde în continuare alocația pentru dependență, în cuantumul prevăzut de lege, chiar și după 1 ianuarie 2003.

28 Printr-o hotărâre din 13 septembrie 2007, Hessisches Landessozialgericht a respins apelul introdus de Bank BKK împotriva acestei hotărâri, în măsura în care acesta viza rambursarea alocațiilor pentru dependență. Landessozialgericht a modificat în rest hotărârea Sozialgericht Frankfurt am Main și a respins acțiunea pentru motivul că o afiliere în temeiul asigurării facultative continue, potrivit articolului 26 alineatul (1) din SGB XI, era exclusă, întrucât cererea în acest sens nu ar fi fost depusă în termenul prevăzut de această dispoziție.

29 În recursul introdus la Bundessozialgericht, domnul da Silva Martins a invocat o încălcare a articolelor 18 CE, 39 CE și 42 CE, precum și o încălcare a articolelor 19, 27 și 28 din Regulamentul nr. 1408/71. Potrivit acestuia, prestațiile asigurării pentru dependență ar trebui să fie exportabile într-un alt stat membru al Uniunii Europene, în special atunci când, cum este cazul în speță, acoperirea a fost finanțată prin propriile contribuții și nu există prestații comparabile în țara sa de origine, Portugalia.

30 Bundessozialgericht consideră printre altele, contrar opiniei Hessisches Landessozialgericht, că, în principiu, dreptul german ar fi permis domnului da Silva Martins să își mențină o afiliere la asigurarea pentru dependență a Bank BKK în temeiul asigurării facultative continue pentru perioada care a început la 1 august 2002.

31 Cu toate acestea, Bundessozialgericht apreciază în esență că, *a priori*, întrucât alocațiile pentru dependență intră, potrivit jurisprudenței Curții numite „Molenaar", care reiese din Hotărârea din 5 martie 1998, Molenaar (C-160/96, Rec., p. I-843, punctele 22-25), în domeniul asigurării de boală, normele privind conflictele de legi prevăzute de Regulamentul nr. 1408/71 se opun menținerii afilierii domnului da Silva Martins la asigurarea pentru dependență în Germania. Astfel, pe de o parte, dispozițiile Regulamentului nr. 1408/71 ar exclude afilierea sa cu titlu obligatoriu la asigurarea pentru dependență din momentul în care își transferă domiciliul în Portugalia. Pe de

altă parte, în pofida poziției legiuitorului german, articolul 15 alineatul (2) din acest regulament s-ar opune menținerii afilierii la asigurarea pentru dependență în temeiul asigurării facultative continue.

32 Instanța de trimitere se întreabă dacă, ținând seama în special de articolul 42 CE, articolul 28 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1408/71 ar putea fi interpretat în sensul că se aplică unor situații precum cea în cauză în acțiunea principală, astfel încât să permită domnului da Silva Martins să beneficieze de alocația germană pentru dependență în Portugalia, sau dacă, dimpotrivă, astfel cum pretinde Bank BKK, în temeiul articolului 27 din acest regulament, acesta nu poate pretinde decât prestații de asigurări de boală prevăzute de dreptul portughez, întrucât alocația germană pentru dependență intră, potrivit jurisprudenței Molenaar, în asigurarea de boală în sensul regulamentului menționat.

33 Instanța de trimitere se întreabă cum trebuie să țină seama interpretarea Regulamentului nr. 1408/71, în special a articolelor 27 și 28 din acesta, de acoperirea autonomă a dependenței care există în anumite state membre, de exemplu, în Germania, însă nu, potrivit acestei instanțe, și în alte state, precum Portugalia.

34 În aceste condiții, Bundessozialgericht a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Este compatibil cu normele dreptului primar și/sau derivat al Comunității Europene în domeniul liberei circulații a persoanelor și al securității sociale a lucrătorilor migranți (în special cu articolele 39 [CE] și 42 CE și cu articolele 27 și 28 din Regulamentul nr. 1408/71) faptul că un fost lucrător salariat care încasează pensii atât din statul fostului loc de muncă, cât și din statul de origine și care, din cauza stării de dependență, a dobândit un drept la alocația de dependență în statul fostului loc de muncă pierde acest drept după întoarcerea în statul de origine?”

Cu privire la întrebarea preliminară

35 Prin intermediul întrebării adresate, instanța de trimitere solicită Curții, în esență, să stabilească dacă Regulamentul 1408/71, în special articolele 27 și 28 din acesta, sau, dacă este cazul, articolele 45 TFUE și 48 TFUE se opun ca o persoană aflată într-o situație precum cea în cauză în acțiunea principală, care primește o pensie pentru limită de vârstă de la case de asigurări de pensii atât din statul membru de origine, cât și din cel în care și-a petrecut cea mai parte a vieții profesionale și s-a mutat din acest ultim stat membru în statul membru de origine, să poată, în temeiul unei afilieri facultative continue la un regim de asigurare de dependență în statul membru în care și-a petrecut cea mai parte a vieții profesionale, să continue să beneficieze de o prestație în numerar corespunzătoare acestei afilieri, în special în ipoteza în care în statul membru de reședință nu ar exista prestații care să vizeze riscul specific de dependență.

36 În esență, guvernul portughez și Comisia susțin soluția susținută de domnul da Silva Martins, respectiv plata în statul său membru de origine, în care acesta a reînceput să locuiască, a unei alocații pentru dependență în temeiul regimului de securitate socială al celuilalt stat membru în cauză. La rândul lor, Bank BKK, guvernele german și ceh, precum și cel al Regatului Unit susțin poziția contrară.

Observații introductive

37 Trebuie amintit de la bun început că titularii unei pensii sau ai unei indemnizații datorate conform legislației unuia sau mai multor state membre, chiar dacă nu exercită o activitate profesională, intră, datorită afilierii lor la un regim de securitate socială, în domeniul de aplicare al dispozițiilor Regulamentului nr. 1408/71 privind lucrătorii, cu excepția cazului în care aceștia fac obiectul unor dispoziții speciale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 martie, Kulzer, C-194/96, Rec., p. I-895, punctul 24, precum și

Hotărârea din 18 decembrie 2007, Habelt și alții, C-396/05, C-419/05 și C-450/05, Rep., p. I-11895, punctul 57).

38 Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante, o prestație poate fi considerată prestație de securitate socială în măsura în care aceasta se acordă, independent de orice apreciere individuală și discreționară a nevoilor personale, beneficiarilor pe baza unei situații definite legal și se referă la unul dintre riscurile expres enumerate la articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71 (a se vedea în special Hotărârile din 27 martie 1985, Hoeckx, 249/83, Rec., p. 973, punctele 12-14, și Scrivner și Cole, 122/84, Rec., p. 1027, punctele 19-21, Hotărârea din 20 iunie 1991, Newton, C-356/89, Rec., p. I-3017, și Hotărârea din 16 iulie 1992, Hughes, C-78/91, Rec., p. I-4839, punctul 15).

39 Este cunoscut faptul că un număr din ce în ce mai mare de persoane din Uniune se află, în urma unei reduceri a autonomiei lor, adesea din cauza vârstei avansate, într-o situație de dependență față de alte persoane pentru desfășurarea activităților esențiale ale vieții cotidiene.

40 Riscul unei asemenea dependențe (denumit în continuare „riscul de dependență”) este acoperit doar de puțin timp într-o manieră specifică de regimurile de securitate socială ale mai multor state membre. Acest risc nu figurează expres în lista cuprinsă la articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71 printre tipurile de prestații care intră în domeniul de aplicare al acestui regulament.

41 Or, astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 38 din prezenta hotărâre, lista menționată are un caracter exhaustiv, astfel încât o ramură a securității sociale care nu este enumerată în această listă nu poate fi calificată astfel, chiar dacă aceasta conferă beneficiarilor o poziție definită legal care dă dreptul la o prestație (a se vedea în special Hotărârea Hoeckx, citată anterior, punctul 12, Hotărârea din 11 iulie 1996, Otte, C-25/95, Rec., p. I-3745, punctul 22, și Hotărârea Molenaar, citată anterior, punctul 20).

42 Acestea sunt condițiile în care Curtea, în temeiul jurisprudenței citate la punctul 38 din prezenta hotărâre și ținând seama de elementele constitutive ale prestațiilor asigurării germane pentru dependență, a statuat, în esență, la punctele 22-25 din Hotărârea Molenaar, citată anterior, că prestații precum cele acordate în cadrul regimului german de asigurare pentru dependență, deși prezintă caracteristici care le sunt proprii, trebuie să fie asimilate unor „prestații de boală" în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71.

43 În această privință, Curtea a arătat în special că prestații precum alocația germană pentru dependență au în esență ca obiect completarea prestațiilor de asigurări de boală, cu care se află de altfel în legătură pe planul organizării, în vederea ameliorării stării de sănătate și a vieții persoanelor dependente (Hotărârea Molenaar, citată anterior, punctul 24). În plus, Curtea a statuat că alocația germană pentru dependență, care se prezintă ca un ajutor financiar ce permite ameliorarea globală a nivelului de viață al persoanelor dependente, astfel încât să compenseze costurile suplimentare determinate de starea în care se află acestea, trebuie asimilată „prestațiilor în numerar" prevăzute, printre altele, la articolul 28 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 1408/71 (a se vedea Hotărârea Molenaar, citată anterior, punctele 35 și 36).

44 Această analiză a fost urmată și în alte cauze referitoare la asigurarea germană pentru dependență (a se vedea Hotărârea din 8 iulie 2004, Gaumain-Cerri și Barth, C-502/01 și C-31/02, Rec., p. I-6483, punctele 19-23 și 25-26, precum și Hotărârea din 16 iulie 2009, von Chamier-Glisczinski, C-208/07, Rep., p. I-6095, punctul 40).

45 Totodată, în ceea ce privește anumite prestații de securitate socială care intră în alte regimuri decât cel pentru dependență german, Curtea a statuat, în esență, că prestațiile acordate în mod obiectiv, pe baza unei situații definite legal, și care urmăresc ameliorarea stării de sănătate, precum și a vieții persoanelor dependente trebuie să fie asimilate unor „prestații de boală" în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 8 martie 2001, Jauch, C-215/99, Rec., p. I-1901, punctul 28, Hotărârea din 21 februarie 2006, Hosse,

C-286/03, Rec., p. I-1771, punctele 38-44, și Hotărârea din 18 octombrie 2007, Comisia/Parlamentul European și Consiliul, C-299/05, Rep., p. I-8695, punctele 10, 61 și 70).

46 Curtea a precizat în plus, în această privință, că nu are importanță dacă prestația în cauză are ca obiect să completeze financiar, ținând seama de situația de dependență a persoanei, o pensie acordată pentru un alt motiv decât boala (a se vedea Hotărârea Jauch, citată anterior, punctul 28) sau că acordarea acestei prestații nu este în mod necesar legată de plata unei prestații în baza asigurării de boală (a se vedea în acest sens Hotărârea Hosse, citată anterior, punctul 43). De asemenea, nu are nicio incidență în această privință faptul că o prestație dată, contrar prestațiilor în cauză în unele dintre hotărârile citate anterior pronunțate în acest domeniu, nu are ca obiect, în esență, completarea prestațiilor de asigurări de boală (a se vedea în acest sens Hotărârea Comisia/Parlamentul European și Consiliul, citată anterior, punctul 70).

47 Rezultă din cele de mai sus că, deși, în condițiile inexistenței, în Regulamentul nr. 1408/71, a unor dispoziții care să vizeze în mod specific riscul de dependență, Curtea a asimilat anumite prestații privind acest risc unor „prestații de boală" în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din regulamentul menționat, nu este mai puțin adevărat că aceasta a recunoscut totdeauna că prestațiile privind riscul de dependență au cel mult un caracter complementar în raport cu prestațiile de boală „clasice" care intră, *stricto sensu*, în domeniul de aplicare al dispoziției menționate (denumite în continuare „prestații de boală *stricto sensu*") și nu fac în mod necesar parte integrantă din acestea.

48 Astfel, trebuie arătat în această privință că, spre deosebire de prestațiile de boală *stricto sensu*, prestațiile privind riscul de dependență – care sunt în general de lungă durată – nu au, în principiu, vocație să fie plătite pe termen scurt. Pe de altă parte, astfel cum rezultă printre altele din împrejurările care au condus la jurisprudența citată la punctele 45 și 46 din prezenta hotărâre, nu poate fi exclus ca prestațiile privind riscul de dependență, deși trebuie să fie asimilate unor „prestații de boală" în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71, să poată prezenta,

în special în ceea ce privește condițiile lor de aplicare, caracteristici care, în fapt, se apropie de asemenea, într-o anumită măsură, de ramurile invaliditate și limită de vârstă prevăzute la literele (b) și (c) ale articolului 4 alineatul (1) menționat anterior, fără să se poată identifica riguros cu una sau cu cealaltă.

49 Acestea sunt considerațiile în lumina cărora este necesar să se răspundă la întrebarea adresată de instanța de trimitere.

Cu privire la posibilitatea, într-o situație precum cea în cauză în acțiunea principală, de a menține afilierea la asigurarea germană pentru dependență în temeiul asigurării facultative continue

50 În speță, astfel cum rezultă în special din cuprinsul punctului 30 din prezenta hotărâre, Bundessozialgericht consideră că numai dreptul german ar permite, în principiu, unei persoane aflată într-o situație precum cea a domnului da Silva Martins să mențină o afiliere la asigurarea germană pentru dependență în temeiul asigurării facultative continue pentru perioada care a început la 1 august 2002, deși afilierea sa obligatorie la casa germană de asigurări de sănătate este exclusă începând de la declarația sa de plecare din Germania.

51 Instanța de trimitere pare, cu toate acestea, să considere că Regulamentul nr. 1408/71 se opune, la rândul său, cel puțin la prima vedere, menținerii afilierii unei persoane aflate într-o situație precum cea în cauză în acțiunea principală la asigurarea pentru dependență în temeiul asigurării facultative continue.

52 Prin urmare, este necesar, într-o primă etapă, să se examineze dacă, astfel cum pare să considere instanța națională, normele privind conflictele de legi prevăzute la

articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1408/71 se opun ca o persoană aflată într-o situație precum cea a domnului da Silva Martins să își mențină afilierea la asigurarea germană pentru dependență în temeiul asigurării facultative continue în condițiile în care o astfel de persoană, în urma unei schimbări a statului de reședință, intră de acum înainte, în principiu, conform articolului 13 alineatul (2) litera (f) din regulamentul menționat, sub incidența regimului de securitate socială al acestui nou stat membru de reședință (a se vedea, cu privire la acest ultim punct, Hotărârea din 20 ianuarie 2005, Laurin Effing, C-302/02, Rec., p. I-553, punctul 41).

53 În această privință, este adevărat că dispozițiile Regulamentului nr. 1408/71 care stabilesc legislația aplicabilă lucrătorilor salariați sau care desfășoară activități independente care se deplasează în cadrul Uniunii urmăresc în special ca persoanele interesate să fie, în principiu, supuse regimului de securitate socială al unui singur stat membru, astfel încât să se evite situațiile de suprapunere a legislațiilor naționale aplicabile și complicațiile care ar putea rezulta din acestea (a ase vedea în special Hotărârea din 12 iunie 1986, Ten Holder, 302/84, Rec., p. 1821, punctele 19 și 20, precum și Hotărârea din 14 octombrie 2010, Schwemmer, C-16/09, Rep., p. I-9717, punctul 40). Acest principiu al unicității regimului de securitate socială este exprimat în special la articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 iulie 2005, van Pommeren-Bourgondiën, C-227/03, Rec., p. I-6101, punctul 38, și Hotărârea din 20 mai 2008, Bosmann, C-352/06, Rec., p. I-3827, punctul 16).

54 Respectivul principiu al unicității regimului de securitate socială este de asemenea exprimat la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1408/71. Potrivit primei liniuțe a acestei dispoziții, dacă aplicarea legislațiilor a două sau mai multe state membre conduce la un cumul de asigurare la un regim de asigurare obligatorie și la unul sau mai multe regimuri de asigurare voluntară sau facultativă continuă, persoanei respective i se aplică numai primul regim.

55 Totuși, această dispoziție nu este aplicabilă într-o situație precum cea în cauză în acțiunea principală.

56 Astfel, potrivit articolului 15 alineatul (1) din regulamentul menționat, dispozițiile enumerate în acesta, printre care în special articolul 13, care exprimă principiul expus la punctul 53 din prezenta hotărâre, nu se aplică asigurării voluntare sau asigurării facultative continue, cu excepția cazului în care, în ceea ce privește una dintre ramurile prevăzute la articolul 4 din acest regulament, într-un stat membru nu există decât un singur regim de asigurare voluntară. Or, astfel cum rezultă în special din cuprinsul punctelor 19-23 din prezenta hotărâre, această ultimă rezervă nu pare pertinentă într-o situație precum cea în cauză în acțiunea principală, întrucât asigurarea germană pentru dependență este, în general, un regim de asigurare obligatorie. Rezultă că, în temeiul articolului 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71, respectivul principiu al unicității regimului de securitate socială nu este aplicabil unei situații precum cea în cauză în acțiunea principală.

57 Pe de altă parte, considerat în lumina celui de al optulea considerent al Regulamentului nr. 1408/71, articolul 15 alineatul (2) din acesta trebuie interpretat în sensul că urmărește să evite ca o persoană să fie pusă în situația de a contribui, pentru unul și același risc, la două regimuri de securitate diferite, unul cu titlu obligatoriu, iar celălalt cu titlu facultativ, cu toate complicațiile care pot rezulta din aceasta. În schimb, această dispoziție nu are vocația de a se aplica unei situații precum cea în cauză în acțiunea principală, în care contribuțiile facultative și obligatorii în cauză privesc riscuri care, chiar dacă sunt, în temeiul jurisprudenței expuse la punctele 42-46 din prezenta hotărâre, asimilabile în scopul aplicării Regulamentului nr. 1408/71, nu sunt însă, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 39, 40, 47 și 48 din această hotărâre, identice, și anume riscul de dependență și, respectiv, riscul de boală în sensul strict al articolului 4 alineatul (1) litera (a) din regulamentul menționat.

58 Având în vedere cele de mai sus, este necesar să se concluzioneze că Regulamentul nr. 1408/71 nu se opune, în împrejurări precum cele din acțiunea principală, afilierii facultative continue la asigurarea germană pentru dependență.

59 Rezultă că Regulamentul nr. 1408/71 nu se opune ca o persoană aflată într-o situație precum cea a domnului da Silva Martins să poată, în principiu, să mențină o afiliere cu titlu facultativ, în temeiul dreptului german, la asigurarea germană pentru

dependență, chiar dacă aceasta este de asemenea afiliată cu titlu obligatoriu, în temeiul articolului 13 alineatul (2) litera (f) din regulamentul menționat, la regimul portughez de securitate socială în aceeași perioadă.

Cu privire la interpretarea articolelor 27 și 28 din Regulamentul nr. 1408/71

60 Instanța de trimitere subliniază faptul că în Portugalia, spre deosebire de Germania, nu există un regim de securitate socială distinct care să vizeze în mod specific riscul de dependență. Aceasta se întreabă dacă, prin urmare, articolul 28 din Regulamentul nr. 1408/71 nu ar trebui interpretat în sensul că se aplică, în locul articolului 27 din acest regulament, unei situații precum cea în cauză în acțiunea principală, chiar dacă numai în ceea ce privește prestațiile privind, spre deosebire de prestațiile de boală *stricto sensu*, riscul de dependență.

61 Este necesar să se amintească, în această privință, că articolul 28 din regulamentul menționat privește, în special, situații în care titularul unor pensii sau indemnizații datorate în temeiul legislației a două sau mai multe state membre nu are dreptul la prestații de boală în temeiul legislației statului membru pe al cărui teritoriu are reședința.

62 Rezultă că instanța de trimitere pare să considere că, în temeiul legislației portugheze în materia securității sociale, persoanele care se află într-o situație precum cea a domnului da Silva Martins nu pot pretinde prestații în numerar privind riscul de dependență.

63 Or, astfel cum rezultă, printre altele, din cuprinsul punctelor 22 și 23 din prezenta hotărâre, nu se poate exclude de la bun început ca sistemul portughez de securitate

socială, chiar dacă nu consacră, spre deosebire de sistemul german, un regim distinct care privește numai riscul de dependență, să prevadă totuși anumite prestații în numerar privind riscul de dependență, cum ar fi, în special, suplimente de pensie acordate în funcție de gradul de dependență.

64 În aceste condiții, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica, ținând seama de jurisprudența expusă la punctele 42-46 din prezenta hotărâre, afirmația potrivit căreia în Portugalia nu ar exista nicio prestație de asigurări sociale privind riscul de dependență (a se vedea de asemenea, prin analogie, Hotărârea Jauch, citată anterior, punctul 26).

65 În orice caz, ținând seama de jurisprudența menționată, în temeiul căreia prestațiile de asigurări sociale privind riscul de dependență sunt, sub rezerva criteriilor stabilite chiar în această jurisprudență, asimilabile „prestațiilor de boală" în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71, trebuie să se concluzioneze că articolul 28 din regulamentul menționat nu se poate aplica unei situații precum cea în cauză în acțiunea principală, în care persoana interesată, titular al unei pensii pentru limită de vârstă datorate în temeiul legislației statului membru de reședință, are dreptul la prestații de boală *stricto sensu* în temeiul aceleiași legislații.

66 Astfel, conform articolului 27 din Regulamentul nr. 1408/71, titularul pensiilor sau indemnizațiilor datorate în temeiul legislației a două sau mai multe state membre, dintre care una este cea a statului membru pe al cărui teritoriu are reședința, care are dreptul la prestații de boală în temeiul legislației acestuia, primește astfel de prestații din partea instituției de la locul de reședință și pe cheltuiala acestei instituții, ca și cum persoana respectivă ar fi titularul unei pensii sau indemnizații datorate numai în temeiul legislației acestui din urmă stat membru.

67 Astfel, în situația în cauză în acțiunea principală, Republica Portugheză, unul dintre statele debitoare ale unei pensii pentru limită de vârstă a domnului da Silva Martins, este cea căreia îi revine, în calitate de stat membru în care acesta are reședința, sarcina de a asigura plata prestațiilor de boală *stricto sensu* (a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 18 iulie 2006, Nikula, C-50/05, Rec., p. I-7029, punctele 22 și 23).

68 Or, astfel cum rezultă din cuprinsul punctelor 39-46 din prezenta hotărâre, prestațiile privind riscul de dependență trebuie asimilate „prestațiilor de boală" în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71. Rezultă că, atunci când un fost lucrător migrant este titularul unor pensii în temeiul legislațiilor a două sau mai multe state membre, printre care cea a statului membru pe teritoriul căruia are reședința, acest din urmă stat este cel care, dacă este cazul, conform articolului 27 din Regulamentul nr. 1408/71, trebuie, în principiu, să acorde prestații pentru riscul de dependență.

69 Având în vedere considerațiile expuse la punctele 40-48 din prezenta hotărâre, în condițiile inexistenței, în Regulamentul nr. 1408/71, a unor dispoziții care să vizeze în mod specific riscul de dependență, este necesar, în împrejurări precum cele în cauză în acțiunea principală, ca articolul 27 din acest regulament să fie interpretat în lumina obiectivelor care stau la baza Regulamentului nr. 1408/71, ținând seama de particularitățile prestațiilor privind riscul de dependență în raport cu prestațiile de boală *stricto sensu* (a se vedea în special, prin analogie, Hotărârea din 6 martie 1979, Rossi, 100/78, Rec., p. 831, punctul 12, și Hotărârea din 14 decembrie 1989, Dammer, C-168/88, Rec., p. 4553, punctul 20).

70 În această privință, este necesar să se amintească faptul că prevederile Regulamentului nr. 1408/71 adoptate în aplicarea articolului 48 TFUE trebuie interpretate în lumina obiectivului acestui articol – și anume de a contribui la stabilirea unei libertăți de circulație a lucrătorilor migranți cât mai complete posibil (a se vedea în special Hotărârea din 12 octombrie 1978, Belbouab, 10/78, Rec., p. 1915, punctul 5, Hotărârea Jauch, citată anterior, punctul 20, Hotărârea Hosse, citată anterior, punctul 24, și Hotărârea din 11 septembrie 2007, Hendrix, C-287/05, Rep., p. I-6909, punctul 52).

71 Întrucât articolul 48 TFUE prevede o coordonare între legislațiile statelor membre, iar nu armonizarea lor (a se vedea în special Hotărârea din 5 iulie 1988, Borowitz, 21/87, Rec., p. 3715, punctul 23), diferențele de fond și de procedură dintre sistemele de securitate socială din fiecare stat membru și, prin urmare, diferențele între drepturile persoanelor afiliate la acestea nu sunt afectate de această dispoziție, fiecare stat membru păstrându-și competența de a stabili prin legislația națională condițiile în care se acordă prestațiile unui regim de securitate socială (a se vedea în acest sens Hotărârea von Chamier-Glisczinski, citată anterior, punctul 84, și Hotărârea din 14 octombrie 2010, van Delft și alții, C-345/09, Rep., p. I-9879, punctul 99).

72 În acest context, dreptul primar al Uniunii nu poate garanta unui asigurat că o deplasare într-un alt stat membru este neutră în materia securității sociale, în special pe planul prestațiilor de boală. Astfel, aplicarea, dacă este cazul, în temeiul prevederilor acestui regulament, în urma schimbării statului membru de reședință, a unei reglementări naționale care este mai puțin favorabilă în planul prestațiilor de securitate socială poate, în principiu, să fie conformă cerințelor dreptului primar al Uniunii în materia liberei circulații a persoanelor (a se vedea în special, prin analogie, Hotărârea Chamier-Glisczinski, citată anterior, punctele 85 și 87).

73 Cu toate acestea, dintr-o jurisprudență consacrată rezultă că o astfel de conformitate nu ar exista decât în măsura în care, printre altele, reglementarea națională în cauză nu dezavantajează lucrătorul vizat în raport cu cei care își exercită toate activitățile în statul membru în care se aplică aceasta și nu are drept consecință pur și simplu plata unor contribuții sociale pentru care nu se va beneficia de prestații (a se vedea Hotărârea din 19 martie 2002, Hervein și alții, C-393/99 și C-394/99, Rec., p. I-2829, punctul 51, Hotărârea din 9 martie 2006, Piatkowski, C-493/04, Rec., p. I-2369, punctul 34, Hotărârea din 1 octombrie 2009, Leyman, C-3/08, Rep., p. I-9085, punctul 45, precum și Hotărârea van Delft și alții, citată anterior, punctul 101).

74 Astfel cum Curtea a statuat în mod repetat, obiectivul articolelor 45 TFUE și 48 TFUE nu ar fi atins dacă, în urma exercitării dreptului lor de liberă circulație, lucrătorii

migranți ar trebui să piardă avantajele de securitate socială care le sunt asigurate numai de legislația unui stat membru, în special atunci când aceste avantaje reprezintă contraprestația pentru cotizațiile pe care aceștia le-au plătit (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 21 octombrie 1975, Petroni, 24/75, Rec., p. 1149, punctul 13, Hotărârea din 25 februarie 1986, Spruyt, 284/84, Rec., p. 685, punctul 19, Hotărârea din 27 februarie 1997, Bastos Moriana și alții, C-59/95, Rec., p. I-1071, punctul 17, Hotărârea Jauch, citată anterior, punctul 20, precum și Hotărârea Bosmann, citată anterior, punctul 29).

75 Astfel, reglementarea Uniunii în materia coordonării legislațiilor naționale privind securitatea socială, ținând seama în special de obiectivele care stau la baza acesteia, nu poate, în afara cazului în care există o excepție explicită conformă cu obiectivele respective, să fie aplicată astfel încât să priveze lucrătorii migranți sau avânzii-cauză ai acestora de beneficiul prestațiilor acordate numai în temeiul legislației unui stat membru (a se vedea în special Hotărârea din 5 iulie 1967, Colditz, 9/67, Rec., p. 297, 304, Hotărârea Rossi, citată anterior, punctul 14, și Hotărârea Schwemmer, citată anterior, punctul 58, precum și jurisprudența citată).

76 În plus, din jurisprudență reiese de asemenea că articolele 45 TFUE-48 TFUE, precum și Regulamentul nr. 1408/71, adoptat pentru punerea în aplicare a acestora, au ca obiect în special să evite ca un lucrător care, utilizând dreptul său de liberă circulație, a lucrat în mai multe state membre să fie, fără o justificare obiectivă, tratat mai defavorabil decât cel a cărui întreagă carieră s-a desfășurat într-un singur stat membru (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 5 mai 1977, Jansen, 104/76, Rec., p. 829, punctul 12, Hotărârea din 7 martie 1991, Masgio, C-10/90, Rec., p. I-1119, punctele 17, 19 și 23, Hotărârea din 22 noiembrie 1995, Vougioukas, C-443/93, Rec., p. I-4033, punctele 41 și 42, Hotărârea din 17 septembrie 1997, Iurlaro, C-322/95, Rec., p. I-4881, punctele 23 și 30, precum și Hotărârea Leyman, citată anterior, punctul 45).

77 Or, atunci când, într-o situație precum cea în cauză în acțiunea principală, numai dreptul național permite, fără ca Regulamentul nr. 1408/71 să se opună, afilierea facultativă continuă a unei persoane aflate într-o situație precum cea a domnului da Silva Martins la un regim distinct de securitate socială privind riscul de dependență, iar această persoană a îndeplinit perioada minimă de cotizare cerută pentru a putea recurge la acordarea de prestații în cazul unei situații de dependență, faptul de a

suspenda automat plata tuturor prestațiilor legate de acest regim în cazul transferului reședinței persoanei interesate într-un alt stat membru al Uniunii este de natură să conducă, astfel cum arată, în esență, instanța de trimitere și contrar susținerilor guvernului german și ale guvernului Regatului Unit, la plata unor contribuții sociale pentru care nu se va beneficia de prestații, cel puțin în ceea ce privește contribuțiile plătite în temeiul unei astfel de afilieri continue după respectivul transfer al reședinței.

78 Ar fi deci o lipsă de coerență cu scopul urmărit de articolul 48 TFUE, astfel cum reiese acesta în special din cuprinsul punctelor 70, 71 și 74 din prezenta hotărâre, dacă un fost lucrător migrant aflat într-o situație precum cea a domnului da Silva Martins, pentru simplul motiv că, în temeiul articolului 27 din Regulamentul nr. 1408/71, ar avea un drept la prestații de boală *stricto sensu* în temeiul legislației statului membru de reședință, ar trebui să piardă orice avantaj reprezentând contraprestația contribuțiilor pe care le-a plătit într-un stat membru al unui fost loc de muncă în temeiul unui regim autonom de asigurare care nu privește riscul de boală în sensul strict al articolului 4 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71, ci riscul de dependență. Această soluție s-ar impune cu atât mai mult în ipoteza vizată la punctul 64 din prezenta hotărâre, instanței de trimitere revenindu-i sarcina de a verifica existența acesteia, în care nu ar exista, în respectivul stat membru de reședință, prestații în numerar de securitate socială privind riscul de dependență.

79 În plus, într-o asemenea situație, un astfel de fost lucrător migrant, care are din nou reședința în statul său membru de origine după încheierea parcursului său profesional, ar fi dezavantajat în raport cu cei care, fiind titulari ai unei pensii pentru limită de vârstă într-un singur stat membru, și-au desfășurat întreaga carieră profesională într-un singur stat membru înainte de a-și transfera reședința într-un alt stat membru după pensionare.

80 Astfel, pentru această ultimă categorie de persoane, dispozițiile relevante ale Regulamentului nr. 1408/71, în special articolul 28 alineatul (1) litera (a) din acesta,

interpretate în lumina jurisprudenței prezentate la punctele 42-46 din prezenta hotărâre, ar avea drept consecință faptul că eventualele prestații în numerar privind riscul de dependență prevăzute de statul membru al fostului loc de muncă, întrucât sunt asimilate prestațiilor de boală *stricto sensu*, ar urma, în principiu, să fie acordate în afara statului competent (a se vedea în special, prin analogie, Hotărârile Molenaar, punctul 43, și Jauch, punctele 10, 11 și 35, citate anterior).

81 În aceste condiții, ținând seama în special de jurisprudența prezentată la punctele 73-76 din prezenta hotărâre, se impune, în ceea ce privește prestațiile în numerar privind riscul de dependență într-o situație precum cea în cauză în acțiunea principală, ca articolul 27 din Regulamentul nr. 1408/71 să fie interpretat în sensul că un drept la prestații de boală *stricto sensu* în statul membru de reședință nu face să dispară un drept născut anterior acordat de un alt stat membru numai în temeiul legislației sale privind riscul de dependență și numai pe baza perioadelor de asigurare realizate conform acesteia (a se vedea în special, prin analogie, Hotărârile Dammer, punctele 21-23 și jurisprudența citată, și Bastos Moriana și alții, punctul 17, citate anterior).

82 Cu toate acestea, având în vedere în special cerințele care rezultă din cuprinsul articolului 12 din Regulamentul nr. 1408/71, o astfel de interpretare trebuie să țină seama în speță de posibilitatea ca, în urma verificărilor efectuate de instanța de trimitere conform punctelor 63 și 64 din prezenta hotărâre, aceasta să constate existența, în Portugalia, în împrejurări precum cele din acțiunea principală, a unor prestații în numerar privind riscul de dependență prevăzute în temeiul legislației portugheze.

83 În astfel de împrejurări, articolul 27 din Regulamentul nr. 1408/71 ar trebui interpretat în sensul că atunci când, în statul membru de reședință, nu sunt prevăzute prestații în numerar privind riscul de dependență decât într-un cuantum inferior celui al prestațiilor privind acest risc acordate de celălalt stat membru debitor al unei pensii, principiile care stau la baza Regulamentului nr. 1408/71 impun ca o persoană aflată într-o situație precum cea a domnului da Silva Martins să aibă dreptul la un supliment de prestații, din partea instituției competente a acestui ultim stat, egal cu

diferența dintre cele două cuantumuri (a se vedea în special, prin analogie, Hotărârea din 12 iunie 1980, Laterza, 733/79, Rec., p. 1915, punctul 9, Hotărârea din 9 iulie 1980, Gravina, 807/79, Rec., p. 2205, punctul 8, Hotărârea din 24 noiembrie 1983, D'Amario, 320/82, Rec., p. 3811, punctul 7, Hotărârea Dammer, citată anterior, punctele 23 și 24, Hotărârea din 11 iunie 1991, Athanasopoulos și alții, C-251/89, Rec., p. I-2797, punctul 17, și Hotărârea Bastos Moriana și alții, citată anterior, punctul 16).

84 O astfel de soluție nu poate fi exclusă în situația, evidențiată de guvernul german, în care, în temeiul articolului 34 din SGB XI, dreptul unei persoane aflate în situație de dependență, în temeiul asigurării facultative continue prevăzute la articolul 26 din SGB XI, la alocația de dependență în cauză în acțiunea principală ar fi suspendat, în principiu, câtă vreme asiguratul se află în străinătate.

85 Astfel, Curtea a statuat deja, în esență, că contribuția la un regim de asigurare în materie de securitate socială dă naștere, în principiu, în favoarea lucrătorului asigurat unui drept de a primi prestațiile corespondente atunci când acesta îndeplinește celelalte condiții stabilite de legislația statului membru competent, cu excepția însă a acelora dintre aceste condiții care nu ar fi conforme dispozițiilor dreptului Uniunii aplicabile în materie de securitate socială (a se vedea în acest sens Hotărârea Molenaar, citată anterior, punctul 43).

86 Or, astfel cum rezultă din jurisprudența prezentată la punctele 73-76 din prezenta hotărâre, obiectivul articolelor 45 TFUE și 48 TFUE nu ar fi atins dacă, în afara cazurilor expres prevăzute de reglementarea Uniunii conform obiectivelor Tratatului FUE, legislația unui stat membru ar supune acordarea avantajelor de securitate socială datorate în temeiul acestei legislații condiției ca lucrătorul să locuiască pe teritoriul

statului membru (a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea Athanasopoulos și alții, citată anterior, punctul 20).

87 Deși este adevărat, astfel cum arată guvernul german și cel al Regatului Unit, că acordarea simultană a prestațiilor din partea unor state membre diferite poate, în cazul prestațiilor în numerar privind riscul de dependență, să conducă la dificultăți de ordin practic care, în stadiul actual al dreptului Uniunii, nu au fost abordate pe deplin de dispozițiile Uniunii privind coordonarea regimurilor de securitate socială, această împrejurare nu poate, prin ea însăși, să justifice o interpretare a Regulamentului nr. 1408/71 potrivit căreia un fost lucrător migrant, admis numai de legislația unui stat membru al fostului loc de muncă la o asigurare facultativă continuă privind riscul de dependență, ar fi pus în situația de a contribui fără a beneficia de prestații în temeiul acestei asigurări și ar fi astfel tratat mai defavorabil decât cel a cărui întreagă carieră s-a desfășurat într-un singur stat membru (a se vedea, prin analogie, Hotărârea D'Amario, citată anterior, punctul 8).

88 Având în vedere cele de mai sus, este necesar ca la întrebarea adresată să se răspundă că, în împrejurări precum cele în cauză în acțiunea principală, articolele 15 și 27 din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretate în sensul că acestea nu se opun ca o persoană aflată într-o situație precum cea în cauză în acțiunea principală, care primește o pensie pentru limită de vârstă de la case de asigurări de pensii atât din statul membru de origine, cât și din cel în care și-a petrecut cea mai parte a vieții profesionale și s-a mutat din acest ultim stat membru în statul membru de origine, să poată, în temeiul unei afilieri facultative continue la un regim autonom de asigurare de dependență în statul membru în care și-a petrecut cea mai parte a vieții profesionale, să continue să beneficieze de o prestație în numerar corespunzătoare acestei afilieri, în special în ipoteza în care în statul membru de reședință nu ar exista prestații în numerar care să vizeze riscul specific de dependență, instanței de trimitere revenindu-i sarcina de a verifica existența acestei ipoteze. Dacă, spre deosebire de o astfel de ipoteză, legislația statului membru de reședință prevede prestații în numerar privind riscul de dependență, dar numai într-un cuantum inferior celui al prestațiilor privind acest risc acordate de celălalt stat membru debitor al unei pensii, articolul 27 din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că o astfel de persoană are dreptul la un supliment de prestații, din partea instituției competente a acestui ultim stat, egal cu diferența dintre cele două cuantumuri.

Cu privire la cheltuielile de judecată

89 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară:

Articolele 15 și 27 din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 de aplicare a regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1386/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iunie 2001, trebuie interpretate în sensul că acestea nu se opun ca o persoană aflată într-o situație precum cea în cauză în acțiunea principală, care primește o pensie pentru limită de vârstă de la case de asigurări de pensii atât din statul membru de origine, cât și din cel în care și-a petrecut cea mai parte a vieții profesionale și s-a mutat din acest ultim stat membru în statul membru de origine, să poată, în temeiul unei afilieri facultative continue la un regim autonom de asigurare de dependență în statul membru în care și-a petrecut cea mai parte a vieții profesionale, să continue să beneficieze de o prestație în numerar corespunzătoare acestei afilieri, în special în ipoteza în care în statul membru de reședință nu ar exista prestații în numerar care să vizeze riscul specific de dependență, instanței de trimitere revenindu-i sarcina de a verifica existența acestei ipoteze.

Dacă, spre deosebire de o astfel de ipoteză, legislația statului membru de reședință prevede prestații în numerar privind riscul de dependență, dar numai într-un cuantum inferior celui al prestațiilor privind acest risc acordate

de celălalt stat membru debitor al unei pensii, articolul 27 din Regulamentul nr. 1408/71, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul nr. 118/97, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1386/2001, trebuie interpretat în sensul că o astfel de persoană are dreptul la un supliment de prestații, din partea instituției competente a acestui ultim stat, egal cu diferența dintre cele două cuantumuri.

Semnături